

Árnesi 5. mars 2024

Málsnúmer: M202305-0041

Minnisblað um Búrfellslund og álit Skipulagsstofnunar.

Hafa skal í huga að staðsetning Búrfellslundar orsakast af raforkuinnviðum sem eru til staðar í Skeiða- og Gnúpverjahreppi, enda ber heiti vindorkuverksins nafnið Búrfellslundur sökum staðsetningar við Búrfell sem er í Skeiða- og Gnúpverjahreppi.

Búrfellslundur sem fjallað hefur verið um í Rammaáætlun er því hannaður með tilliti til að nýta þá raforkuinnviði sem eru á svæðinu, nýta þær efnisnámur sem eru á svæðinu og þannig skapa lágmarks umhverfisáhrif.

Í matsskýrslunni sem liggur til grundvallar kemur þetta skýrt fram og er það því mat sveitarstjórnar Skeiða- og Gnúpverjahrepps að Búrfellslundur í Rangárþingi Ytra, sem nú á að heita Vaðölduver er ekki í nýtingarflokki Rammaáætlunar sökum þess hversu mikið hann hefur breyst frá því að matsskýrslan var unnin árið 2016. Óheimilt sé því að leyfa byggingu á honum þar sem hann er ekki í nýtingarflokki rammaáætlunar, svo breyttur. Telji Skipulagsstofnun hann vera það vindorkuver sem Alþingi setti í nýtingarflokk, byggðan á matsskýrslu Búrfellslundar, þar sem nýta á innviði raforkukerfisins og auðlinda sem eru í Skeiða- og Gnúpverjahreppi, þá þarf jafnframt að virða ákvörðun sveitarstjórnar Skeiða- og Gnúpverjahrepps samkvæmt 7. gr. laga um verndar- og orkunýtingaráætlun nr. 48/2011 um frestun til að innleiða á skipulag í 10 ár. Á meðan fresturinn varir skal fara með kostinn eins og hann sé í biðflokki. Stjórnvöldum er því ekki heimilt að gefa út leyfi tengt virkjanakostinum á þeim tíma.

Í áliti Skipulagsstofnunar um mat á umhverfisáhrifum Búrfellslundar frá 21. desember 2016 kemur fram:

Safnkerfi raforku og tenging við flutningsnet

Fram kemur í matsskýrslu að gert sé ráð fyrir að safna raforku frá vindmyllunum með jarðstrengjum sem liggja muni í vegöxl að safnstöðvum. Mögulega verði reistar tvær safnstöðvar sem hvor um sig taki við um 100 MW. Slíkar stöðvar geti verið 3-4 m á hæð og um 250 m². Reynt verði að staðsetja safnstöðvarnar þannig að strengir verði sem stystir og tap í strengjum sem minnst. Við hvora safnstöð verði aflspennir til að hækka safnspennuna áður en tengt er við flutningskerfi Landsnets. Spannarnir verði í mannvirkjum sem geti orðið um það bil 7 m há og um 100 m². Tvö tengivirki í eigu Landsnets eru í næsta nágrenni framkvæmdasvæðisins, við Sultartanga og Búrfell. Fram kemur að Landsnet taki ákvörðun um hvernig tengingu við raforkuflutningskerfið verði háttáð, þegar nánari forsendur um staðsetningu og stærð framkvæmdarinnar liggja fyrir.

Matsskýrslan gerir ekki ráð fyrir að byggja eigi alla innviði flutningskerfisins með nýju tengivirki í Rangárþingi Ytra, innan vindmyllulundarins, rétt hjá núverandi tengivirki við Sultartanga. Búrfellslundur hefur ávallt verið kynntur sem sérstaklega hentugur kostur þar sem allir innviðir raforkukerfisins séu til staðar. Þar sem byggja eigi alla innviði frá grunni er ein af grundvallarforsendum Búrfellslundar ekki lengur til staðar og því núverandi útfærsla ekki í samræmi við matsskýrsluna né þann kost sem fór í nýtingarflokk í rammaáætlun.

Efnistaka

Í matsskýrslu kemur fram að gerð hafi verið athugun á mögulegum efnistökuþöðum fyrir framkvæmdir í Búrfellslundi og er efnisþörf áætluð um 700-1.000 þús. m³. Stefnt sé að því að stærstur hluti efnis verði fenginn úr tveimur námum, Guðmundareyri í um 20 km fjarlægð frá framkvæmdasvæðinu og úr frárennslisskurði Sultartangavirkjunar vestan Þjórsár. Einnig er gert ráð fyrir að endurnýta efni sem komi úr uppgreftri af framkvæmdasvæðinu. Guðmundareyri er malareyri í Þjórsá, neðan Búrfellsstöðvar. Afmörkun námunnar þar er sögð rifleg, en ljóst að efni verði ekki tekið úr allri námunni. Á þessu stigi sé ekki hægt að segja til um hvar efni verði tekið. Slikt verði tiltekið sérstaklega í umsókn um framkvæmdaleyfi þegar nær dragi framkvæmdum. Stórt svæði er afmarkað í matsskýrslu fyrir efnisnám úr frárennslisskurði Sultartangavirkjunar. Fram kemur að Vegagerðin hafi um skeið nýtt syðsta hluta þess til efnisnáms. Svæðið sé mjög einsleitt og að langmestu leyti gróðurlausir malar- og sandhjallar. Komi til þess að framangreindar námur henti ekki að öllu leyti verði efni sótt í aðrar námur. Tvær þeirra, Trippavað og Tungnaá séu skilgreindar í viðkomandi aðal- og/eða deiliskipulagsáætlunum. Aðrar námur sem skoðaðar hafi verið séu gamlar námur sem nýttar voru við byggingu Sultartangavirkjunar.

Samkvæmt matsskýrslu Búrfellslundar skal megin efnistaka vegna uppbyggingarinnar fara fram í námum í Skeiða- og Gnúpverjahreppi. Þar sem sveitarstjórn Skeiða- og Gnúpverjahrepps hefur tilkynnt um frestun á því að innleiða virkjanakostinn á skipulag skv. 7. gr. laga um verndar- og orkunýtingaráætlun nr. 48/2011. Þegar á þeirri forsendu óheimilt að veita leyfi til byggingar lundarins. Þá er í vinnslu aðalskipulagsbreyting sem setur á takmörkun á alla nýtingu innan Skeiða- og Gnúpverjahrepps tengda Búrfellslundi, þar með talið efnisvinnslu.

Náttúruvá og ískast

Í matsskýrslu kemur fram að fyrirhugað framkvæmdasvæði er á jarðfræðilega virku svæði þar sem hætta er á atburðum sem geta valdið truflun á rekstri eða skemmdum á mannvirkjum; möguleg eldgos með tilheyrandi hraunstraumi og ösku- og vikurfalli og jarðskjálftar. Einnig hafi áhrif ísingar verið skoðuð, sem og áhrif flóða í Þjórsá. Í matsskýrslu kemur fram að flóð eru ekki talin vera takmarkandi þáttur fyrir verkefnið, hvorki á framkvæmda- né rekstartíma. Talið er ólíklegt að aska og gjóska hafi áhrif á burðarvirki vindmyllnanna en gætu haft áhrif á rekstur þeirra. Í matsskýrslu kemur fram að við ákveðin veðurskilyrði geti ísing myndast á vindmyllum og spöðum. Ísing geti fallið beint niður af vindmyllum en einnig kastast af spöðum þegar þeir snúist (ískast). Lengd og stefna ískasts sé háð vindhraða og vindátt. Um 50% af öllu ískasti sé líklegt til að falla á jörðina innan spaðalengdar vindmyllu. Rannsóknir sýni að þyngstu ísbrotin falli í flestum tilfellum nálægt vindmyllu en léttari ísbrot geti kastast lengra. Niðurstöður líkanreikninga á ískasti sýna að líkur á ísingu er innan við 25 klst á ári. Til skoðunar sé hvort þörf verði á afísingarbúnaði á vindmyllur.

Miðað við það deiliskipulag sem liggur fyrir er ljóst að þá hefur framkvæmdin hefur veruleg áhrif yfir í Skeiða- og Gnúpverjahrepp. Ískast af vindmyllum mun t.d. eiga sér stað yfir sveitarfélagamörkin til Skeiða- og Gnúpverjahrepps auk annarra verulegra áhrifa m.a. sjónrænna áhrifa. Því er ljóst að gera þarf ráð fyrir vindorkuverinu í aðalskipulagi Skeiða- og Gnúpverjahrepps. Þar sem sveitarstjórn Skeiða- og Gnúpverjahrepps hefur farið fram á frestun á því að innleiða virkjanakostinn á skipulag skv. 7. gr. laga um verndar- og orkunýtingaráætlun nr. 48/2011 er ekki heimilt að veita leyfi fyrir byggingu lundarins þegar af þeirri ástæðu. Þá er í vinnslu aðalskipulagsbreyting sem setur á takmörkun á ískast, og önnur grenndaráhrif, geti átt

sér stað í Skeiða- og Gnúpverjahreppi. Því er ekki heimilt að veita leyfi fyrir lundinum og Skipulagsstofnun óheimilt að samþykkja Búrfellslund í skipulag Rangárþings Ytra þar sem hann er m.a. háður því að ískast frá vindlundinum geti borist yfir í Skeiða- og Gnúpverjahrepp.

3.1 Hljóðvist

Í matsskýrslu kemur fram að almennt sé uppgæfið hljóðafl vindmylla frá vélaframleiðendum 106 dB við vindhraða 8 m/s. Það þýði að hljóðstig verði yfir 70 dB í um 20 m fjarlægð frá vindmyllu í 201507054 7 masturshæð. Fram kemur að við meiri vindhraða en 8 m/s sé vindur orðinn ráðandi hljóðgjafi og því sé litið á 8 m/s sem versta tilvik við mat á áhrifum vindmyllnanna á hljóðvist. Í matsskýrslu eru kynntar niðurstöður hljóðstigsreikninga sem miða við 8 m/s meðvind í allar áttir. Þær sýna að hljóð frá vindmyllunum verður greinilegt og þær ráðandi hljóðgjafi innan framkvæmdasvæðisins, en þar gefa hljóðstigsútreikningar allt að 60 dB í 2ja metra hæð, sem er innan viðmiðunarmarka reglugerðar um hávaða fyrir iðnaðar- og athafnasvæði. Í um 1,0-1,5 km fjarlægð frá framkvæmdasvæðinu verði hljóðstig komið niður fyrir þau mörk, 40 dB, sem skilgreind eru fyrir kyrrlát svæði utan þéttbýlis í reglugerð um hávaða, það er svæðum ætluðum til útivistar. Í þeirri fjarlægð verði áhrif vindmyllnanna á hljóðstig lítil og fari minnkandi eftir því sem fjarlægð aukist. Í ljósi þessa og með tilliti til skilgreindra viðmiða telur Landsvirkjun að áhrif á hljóðvist verði óveruleg.

Að mati Skipulagsstofnunar þarf að hafa í huga að framkvæmdin er fyrirhuguð rétt innan við mörk miðhálandisins, á svæði þar sem vænta má kyrrðar ef frá er talin umferð um vegi beggja vegna Þjórsár. Í matsskýrslu hefur verið sýnt fram á að hljóðstig verði líklega innan viðmiðunarmarka fyrir kyrrlát svæði samkvæmt reglugerð um hávaða í um 1,0-1,5 km fjarlægð frá framkvæmdasvæðinu. Innan þeirrar fjarlægðar má hins vegar vænta hljóðstigs yfir þeim mörkum. Þannig getur ferðafólk í nánd við framkvæmdasvæðið orðið vart við hvin frá vindmyllunum. Skipulagsstofnun telur því að áhrif framkvæmdarinnar á hljóðvist séu líkleg til að vera nokkuð neikvæð næst framkvæmdasvæðinu, en óveruleg þegar fjær dregur.

Búrfellslundur er á svæði þar sem mikil ferðaþjónusta og útivist á sér stað. Verkefnastjórn Rammaáætlunar lagði til bæði árið 2015 og árið 2020 að Búrfellslundur yrði flokkaður í biðflokk vegna ferðaþjónustu og útivistar. Samkvæmt matsskýrslunni um Búrfellslund þarf fjarlægð frá vindmyllunum að verða að lágmarki 1,5 km til þess að hljóðvist verði undir 40dB, sem eru skilgreind hávaðamörk fyrir kyrrlát svæði utan þéttbýlis samkvæmt matsskýrslunni. Ljóst er því að bygging vindmyllulundar á þessum stað, við sveitarfélagamörk Skeiða- og Gnúpverjahrepps, hefur veruleg áhrif á landnotkun og skipulag í Skeiða- og Gnúpverjahrepp. Samþykki sveitarfélagsins þarf því fyrir byggingu hans og það þyrfti að gera grein fyrir honum í aðalskipulagi Skeiða- og Gnúpverjahrepps m.a. sökum hljóðvistar. Áhrifin á landnotkun eru m.a. vegna þessa þau sömu og að gert væri uppistöðulón sem næði yfir í Skeiða- og Gnúpverjahrepp. Þar sem sveitarstjórn Skeiða- og Gnúpverjahrepps hefur farið fram á frestun á því að innleiða virkjanakostinn á skipulag skv. 7. gr. laga um verndar- og orkunýtingaráætlun nr. 48/2011 er í vinnslu aðalskipulagsbreyting sem setur á takmörkun á hljóðvist frá Búrfellslundi í Skeiða- og Gnúpverjahreppi. Því er ekki heimilt að veita leyfi fyrir framkvæmdinni og Skipulagsstofnun ekki heimilt að samþykkja Búrfellslund í skipulag Rangárþings Ytra vegna áhrifa á landnotkun og skipulag í Skeiða- og Gnúpverjahreppi.

3.6 Landslag

Mat Landsvirkjunar

Í matsskýrslu Landsvirkjunar og meðfylgjandi sérfræðiskýrslum með matsskýrslunni eru sjónræn áhrif framkvæmdarinnar greind með sýnileikakortum, næmnigreiningu, ásýndarmyndum, landslagsgreiningu og viðhorfskönnunum. Auk þess kynnti Landsvirkjun, samhliða kynningu á frummatsskýrslu, myndrænt ítarefni á rafrænu formi um sjónræn áhrif vindmyllanna.

Hið eiginlega mat Landsvirkjunar á sjónrænum áhrifum framkvæmdarinnar byggir þó fyrst og fremst á sýnileikakortum og landslagsgreiningu með tengingu við ásýndarmyndir, en niðurstöður kannana eru ekki notaðar við mat á þessum þætti. Matið byggir annars vegar á niðurstöðum sýnileikakortlagningar um það úr hversu mikilli fjarlægð er talið líklegt að vindmyllurnar sjáist. Hins vegar byggir matið á niðurstöðum landslagsgreiningar, þar sem gildi landslagsheilda var metið byggt á sýnileika vindmyllanna innan hvernar landslagsheilda og sýnileika þeirra innan óbyggðra víðerna. Í mati Landsvirkjunar er borinn saman sýnileiki þeirra þriggja staðsetningarútfærslna sem kynntar eru í matsskýrslunni og fjögurra 50 MW uppbyggingaráfanga. Í matsskýrslu Landsvirkjunar er ekki að finna eina samandregna niðurstöðu um vægi áhrifa framkvæmdarinnar á landslag.

Ljóst er að sjónrænt áhrifasvæði Búrfellslundar er gríðarlegt, spannar hátt í 1.000 ferkílómetra og veldur gríðarlegu inngrípi í náttúru Skeiða- og Gnúpverjahrepps, þá sérstaklega fjölsóttasta ferðamannastaðiinn við Háafoss. Þar sem sveitarstjórn Skeiða- og Gnúpverjahrepps hefur farið fram á frestun á því að innleiða virkjanakostinn á skipulag skv. 7. gr. laga um verndar- og orkunýtingaráætlun nr. 48/2011 er í vinnslu aðalskipulagsbreyting sem setur á takmörkun á sjónrænt áhrifasvæði frá Búrfellslundi og mögulegu skuggavarpi í Skeiða- og Gnúpverjahreppi. Því er Skipulagsstofnun ekki heimilt að samþykkja Búrfellslund í skipulag Rangárþings Ytra þar sem hann er háður því að raska ekki náttúrulegu umhverfi í Skeiða- og Gnúpverjahreppi.

3.7 Ferðaþjónusta og útivist

Mat Landsvirkjunar Í matsskýrslu Landsvirkjunar kemur fram að á Suðurhálandinu séu margir af fjölsóttustu ferðamannastöðum hálandisins, til að mynda Landmannalaugar, Veiðivötn og Friðland að Fjallabaki. Þá séu í grennd við fyrirhugað vindorkuver margar ferðaleiðir tengdar hálandinu svo sem leiðin um Dómadal til Landmannalauga, leiðin um Fjallabak nyrðra og Sprengisandsleið. Einnig séu vinsælir ferðamannastaðir í nágrenninu svo sem Þjórsárdalur, Rangárbotnar og Hekla. Rétt við framkvæmdasvæðið eru gististaðirnir Hólaskógur, vestan Þjórsár og Áfangagil við rætur Valafells austan Þjórsár. Í matsskýrslu er lagt mat á áhrif framkvæmdarinnar á helstu áningarstaði ferðamanna og ferðaleiðir á áhrifasvæði framkvæmdarinnar. Matið byggir að mestu á fjarlægð vindorkuversins frá viðkomandi staðsetningu. Þjórsárdalsvegur og Landvegur, sem eru mikilvægar vegtengingar upp á miðhálandið, fara um framkvæmdasvæðið og metur Landsvirkjun sjónræn áhrif af vindorkuverinu nokkuð til verulega neikvæð á þeim leiðum, háð fjarlægð frá framkvæmdasvæðinu. Á Dómadalsleið sést einnig vel til framkvæmdasvæðisins. Næstu áningarstaðir ferðamanna við framkvæmdasvæðið eru Áfangagil og Hólaskógur. Þar verður vindorkuverið áberandi og metur Landsvirkjun sjónræn áhrif þar verulega neikvæð vegna nálægðar. Þá verður vindorkuverið sýnilegt frá gönguleiðum austan Búrfells og að Hólaskógi og eru áhrif þar metin af Landsvirkjun nokkuð til verulega neikvæð, eftir fjarlægð frá framkvæmdasvæðinu. Stöng og Gjáin eru

vinsælir ferðamannastaðir í Þjórsárdal sem eru í um 3 km fjarlægð frá framkvæmdasvæðinu og verða vindmyllurnar sýnilegar þar frá ákveðnum stöðum. Landsvirkjun metur áhrif þar talsvert til verulega neikvæð. Aðrir nálægir áningarstaðir í um 5 km fjarlægð eru Fossbrekkur og Tröllkonuhlaup þar sem sjónræn áhrif eru metin talsvert til verulega neikvæð af Landsvirkjun. Leiðin eftir línuveginum að Háafossi liggur einnig nærri framkvæmdasvæðinu og metur Landsvirkjun áhrif þar talsvert til verulega neikvæð. Fram kemur að ekki sjáist til vindmyllnanna frá Háafossi, en frá bílastæði í nágrenni fossins verði áhrif talsvert til verulega neikvæð. Sjónræn áhrif á reiðleiðum austan Búrfells sem liggja í innan við 5 km fjarlægð frá vindmyllunum eru metin verulega neikvæð, en hins vegar eru reiðleiðir vestan Búrfells að mestu utan þess svæðis sem sést til vindorkuversins. Vindmyllurnar verða sýnilegar af hjólaleið norðan Búrfells, sem liggur innan 5 km fjarlægðar frá framkvæmdasvæðinu en af hjólaleið vestan Búrfells er talið gæta óverulegra sjónrænna áhrifa, þar sem þær eru í hvarfi. Sjónræn áhrif frá Heklutindi, Gaukshöfða og Rjúpnavegum eru metin nokkuð neikvæð.

Niðurstaða

Fjölgun erlendra ferðamanna hefur verið mjög hröð undanfarin ár. Erlendum ferðamönnum til landsins hefur fjölgað úr tæplega 300 þúsund árið 2002 í nálægt eina milljón árið 2014 og tæplega 1,3 milljónir árið 2015.³⁶ Ekki liggja fyrir opinberar spár um fjölda erlendra ferðamanna til næstu ára, en stefna stjórnvalda um ferðamál, Vegvísir í ferðaþjónustu, frá árinu 2015 gefur skýrt til kynna áherslu á áframhaldandi vöxt í greininni. ³⁷ Umfang og vægi ferðaþjónustu hefur gjörbreytst hér á landi á stuttum tíma. Í því felast tækifæri til atvinnu- og verðmætasköpunar víða um land um leið og auknum ferðamannastraumi fylgir aukin álag á náttúru og samfélag sem bregðast þarf við með viðeigandi uppbyggingu og þróun nýrra áfangastaða. Í næsta nágrenni við fyrirhugað vindorkuver hafa ferðaþjónustuaðilar verið að kanna nýja ferðamöguleika, þar sem óbyggðir og landslag svæðisins er megin aðdráttaraflíð. Sjónræn áhrif vindmylla er sá áhrifaþáttur sem er líklegur til að hafa mest áhrif á ferðaþjónustu og útivist. Fyrir liggur að mynd Íslands sem áfangastaðar ferðamanna byggir að miklu leyti á ósnortinni náttúru þar sem viðerni leika stórt hlutverk³⁸. Þetta kemur meðal annars fram í könnun sem gerð hefur verið á vegum Ferðamálastofu um ferðavenjur erlendra ferðamanna. Þar er náttúra Íslands langoftast nefnd sem ástæða fyrir því að ákvörðun var tekin um ferð til landsins eða í um 80% tilvika. Ríflega helmingur tilgreindi að það sem heillaði sérstaklega væri fegurð náttúrunnar, að hún væri ósnert og að hér væru óbyggðir. Fyrirhugað vindorkuver er á jaðri suðurhálendisins, sem er mikilvægt svæði fyrir ferðaþjónustu, með fjölsóttustu ferðamannastaði á hálendinu og jafnframt vinsælar ferðaleiðir um og að hálendinu, svo sem Dómadalsleið til Landmannalauga og leiðin um Fjallabak nyrðri og Sprengisandsleið. Tæplega 80% af skráðum gistinóttum í skálum í óbyggðum voru á suðurhálendinu árið 2014. Sérstaða svæðisins norðan og austan Búrfells liggur að mati ferðaþjónustunnar í staðsetningu þess á hálendisbrúninni sem gerir það að inngangi að hálendinu, staðsetningu þess við rætur Heklu og víðernis- og eyðimerkurásýnd þess. Ferðaþjónustuaðilar eru almennt á þeirri skoðun að sem jaðarsvæði hálendisins sé þetta svæði hluti af stærri heild suðurhálendisins og leggja áherslu á að það sé haft í huga við skipulagningu þess og uppbyggingu.⁴⁰ Skipulagsstofnun bendir á að um er að ræða framkvæmd sem hefur áhrif á umfangsmikið svæði sem verður að telja viðkvæmt fyrir breytingum við fjölfarnar ferðaleiðir og áningarstaði. Sjónræn áhrif framkvæmdanna hafa bein áhrif á upplifun af svæðinu sjálfu sem og nærliggjandi svæðum og eru þar með

líkleg til að hafa neikvæð áhrif á útivist og ferðamennsku. Ljóst er að sú breyting sem verður á nærumhverfi framkvæmdasvæðisins mun hafa áhrif á ferðamenn og ferðaþjónustuaðila t.d. í Áfangagili og Hólaskógi. Ef verður af fyrirhuguðum framkvæmdum getur hluti þeirra ferðamanna sem koma á svæðið í dag, þurft að leita annað eftir þeirri upplifun sem þeir hafa af svæðinu í dag, m.a. kyrrð og einveru. Eins og gerð er grein fyrir í kafla 3.6 hér að framan telur Skipulagsstofnun enn vanta nokkuð á að fyrir liggja fullnægjandi mat á áhrifum framkvæmdarinnar á landslag. Í því ljósi er mat á áhrifum framkvæmdarinnar á ferðaþjónustu og útivist háð ákveðinni óvissu, enda liggur fyrir að áhrif á ferðaþjónustu og útivist ráðast fyrst og fremst af áhrifum framkvæmdarinnar á landslag. Miðað við fyrirbyggjandi upplýsingar um landslagsáhrif og rannsóknir á ferðaþjónustu og útivist telur Skipulagsstofnun þó hægt að álykta að framkvæmdin sé líkleg til að hafa talsverð til veruleg neikvæð áhrif á ferðaþjónustu og útivist á og nærri framkvæmdasvæðinu og víðar um suðurhálandið. Í ljósi þess að frekari greining þarf að fara fram á áhrifum framkvæmdarinnar á landslag, áður en kemur til skipulagsákvæðana og leyfisveitinga um framkvæmdina, þarf að sama skapi að endurmeta áhrif framkvæmdarinnar á ferðaþjónustu og útivist í ljósi nýrra upplýsinga um áhrif á landslag. Þarf þá einnig að taka tillit til þess að í könnunum meðal íbúa, ferðamanna og ferðaþjónustuaðila sem byggt er á í matskýrslu Landsvirkjunar voru svarendur spurðir um afstöðu til ásýndarmynda með 64-80 m hárra vindmylla, sem er um helmingur af hæð áformaðra vindmylla í áformuðu vindorkuveri við Búrfell.

Ljóst er af lýsingunni hér að ofan að áhrif Búrfellslundar á ferðaþjónustu og útivist eru gríðarlega neikvæð á fjölmarga staði í Skeiða- og Gnúpverjahreppi. Sú breyting að byggja hann innan Rangárbings ytra breytir ekki framangreindu í grundvallaratriðum. Eins og Landsvirkjun metur sjálf, þá mun Búrfellslundur hafa verulega neikvæð áhrif á ferðaþjónustu og útivist í Skeiða- og Gnúpverjahreppi. Einnig kemur fram í álit Skipulagsstofnunar að endurmeta þurfi áhrif framkvæmdarinnar á ferðaþjónustu og útivist í ljósi nýrra upplýsinga um áhrif á landslag. Vert er að benda á að þegar álit Skipulagsstofnunar koma fram, þá lá fyrir að fjöldi ferðamanna til Íslands árið 2015 var 1,4 milljónir. Fjöldi ferðamanna til Íslands var yfir 2 milljónir árið 2023 og benda spár til þess að met verði slegið á árinu 2024 þar sem spáð er 2,4 milljónum ferðamanna til Íslands. Því er ljóst að skipulagsstofnun þarf að endurmeta álit sitt að fullu með tilliti til ferðaþjónustu og útivistar. Þar sem sveitarstjórn Skeiða- og Gnúpverjahrepps hefur farið fram á frestun á því að innleiða virkjanakostinn á skipulag skv. 7.gr. laga um verndar- og orkunýtingaráætlun nr. 48/2011 er í vinnslu aðalskipulagsbreyting sem setur á takmörkun á Búrfellslund sökum neikvæðra áhrifa á ferðaþjónustu og útivist í Skeiða- og Gnúpverjahreppi. Því er Skipulagsstofnun ekki heimilt að samþykkja Búrfellslund í skipulag Rangárbings Ytra þar sem hann er háður því að raska ekki ferðaþjónustu og útivist í Skeiða- og Gnúpverjahreppi. Vert er að taka fram að ferðaþjónusta er orðin stærsta atvinnugrein Íslands og skilar mestum gjaldeyristekjum allra atvinnugreina til þjóðarbúsins.

Landsskipulagsstefna 2015-2026

Landsskipulagsstefna 2015-2026 var samþykkt á Alþingi í mars 2016. Þar er mörkuð stefna um skipulagsmál á miðhálandi Íslands og um skipulag í dreifbýli. Fyrirhugað vindorkuver við Búrfell liggur að mestu leyti innan marka miðhálandis Íslands. Sveitarstjórnir skulu byggja á landsskipulagsstefnu við gerð aðal- og svæðisskipulags. Þá er gert ráð fyrir að við mótun áætlana ríkisins, svo sem rammaáætlunar, sé horft til þeirra áherslna sem settar eru fram í landsskipulagsstefnu. Um miðhálandið gildir samkvæmt

landsskipulagsstefnu að staðinn skal vörður um náttúru og landslag miðhálandisins vegna náttúruverndargildis og mikilvægi fyrir útivist og skal uppbygging innviða á miðhálandinu taka mið af sérstöðu þess. Um orkuvinnslu á miðhálandinu segir í landsskipulagsstefnu að orkulindir verði nýttar með sjálfbærni og umhverfisvernd að leiðarljósi, sérstaklega með tilliti til verndunar víðerna. Meiri háttar mannvirkjagerð verði beint að stöðum sem rýra ekki víðerni eða landslagsheildir hálandisins. Við umhverfismat framkvæmda á miðhálandinu skal lagt mat á áhrif framkvæmdar á víðerni og hve mikil rýrnun, eða eftir atvikum endurheimt, verður á víðernum.

Nauðsynlegt er að Skipulagsstofnun rökstyðji hvernig hægt sé að nýta orkulindir á miðhálandinu með sjálfbærni og umhverfisvernd að leiðarljósi, sérstaklega með tilliti til verndunar víðerna. Sjónrænt áhrifasvæði Búrfellslundar er hátt í 1.000 ferkílómetrar og eins og kemur fram í umsögn Landsvirkjunar um boðað frumvarp um vindorku er það einlægur vilji Landsvirkjunar að fá að halda áfram að byggja upp vindorku á hálandi Íslands.

Skipulagsgerð sveitarfélaga

Það framkvæmdasvæði sem kynnt er í matsskýrslu um Búrfellslund nær til tveggja sveitarfélaga, Rangárþings ytra og Skeiða- og Gnúpverjahrepps. Í hvorugu sveitarfélaginu er gert ráð fyrir vindorkuverinu í aðalskipulagi. Að sama skapi liggur því ekki fyrir deiliskipulag fyrir vindorkuverið.

Hér kemur skýrt fram í álitum Skipulagsstofnunar að framkvæmdasvæði sem kynnt er í matsskýrslu um Búrfellslund nái til tveggja sveitarfélaga, Rangárþings Ytra og Skeiða- og Gnúpverjahrepps. Vert er að leggja áherslu á að matsskýrsla Landsvirkjunar liggur til grundvallar þeim Búrfellslundi sem samþykktur var af Alþingi í rammaáætlun. Sú matsskýrsla byggir því á að Búrfellslundur verði settur í aðalskipulag beggja sveitarfélaga. Þar sem sveitarstjórn Skeiða- og Gnúpverjahrepps hefur farið fram á frestun á því að innleiða virkjanakostinn á skipulag skv. 7.gr. laga um verndar- og orkunýtingaráætlun nr. 48/2011 er í vinnslu aðalskipulagsbreyting sem setur á takmörkun á allt framkvæmdasvæði Búrfellslundar innan marka Skeiða- og Gnúpverjahrepps. Því er Skipulagsstofnun ekki heimilt að samþykkja Búrfellslund í skipulag Rangárþings Ytra þar sem hann er háður því að vera byggður í samræmi við matsskýrsluna. Búrfellslundur sem ekki er byggður í samræmi við matsskýrsluna sem liggur til grundvallar framkvæmdinni og álitum Skipulagsstofnunar er því ekki virkjanakostur sem er í nýtingarflokki rammaáætlunar og því ekki heimilt að innleiða hann á skipulag Rangárþings Ytra.

F.h. Skeiða- og Gnúpverjahrepps,

Haraldur Þór Jónsson,

Oddviti og sveitarstjóri.

Undirritunarsíða

Haraldur Þór Jónsson